

Slovo k povzbuzení na čtvrtek 23. dubna 2020, na svátek sv. Vojtěcha
Biblická čtení: Kol 1,24-29; 2,4-8; Ž 96; Jan 10,11-16

Milé sestry, milí bratři,

a máme Svátek svatého Vojtěcha, biskupa a mučedníka, hlavního patrona pražské arcidiecéze (jak zní celý liturgický název dnešního svátku). Je to svátek velký, oblíbený, nicméně i jeho letošní oslava je v současné situaci nouzového stavu pochopitelně v mnohém ochuzena. Především o poutě do tolika kostelů a kaplí svatému Vojtěchu zasvěcených, třeba i do pražské katedrály, jejímž je – vedle svatých Víta a Václava – spolupatronem. Většina věřících ani nemůže jít na mši svatou ke cti dnešního patrona slouženou. Přesto všechno stojí za to dnešní svátek dle možností aspoň nějak oslavit, třeba aspoň krátkým zamyšlením, v čem by k nám život dnešního světce mohl a snad i měl promlouvat, a hlavně prosbou o jeho přimluvu.

Přesahovalo by ale formát „Slova k povzbuzení na každý den“ snažit se připomenout celý Vojtěchův životopis. Ten je ostatně snadno naleznutelný i leckde na internetu. Navíc jej povětšinou všichni dobře známe:

Dostáváme do druhé poloviny 10. století, do neklidných raných dob přemyslovského státu, kdy mladý Vojtěch, rodem Slavníkovec, je počátkem roku 982 na Levém Hradci vybrán za nového pražského biskupa. Záhy je vysvěcen na kněze, ve Veroně na biskupa a ujímá se svého úřadu. Čeká se, že bude biskupem všem nešvarům a křiklavým hříchům – podobně jako jeho předchůdce Dětmar – víceméně shovívavý, že přijme vlažnou křesťanskou víru svého okolí a velmožů. Nicméně tomu tak není, Vojtěch se od začátku svého biskupování snaží ze všech sil o zavedení křesťanských způsobů života, vytrvale napomíná, kárá, napravuje a především sám jde příkladem. Pro to je také stále více odmítán, ba nakonec vlastně vyhnán. Odchází do Říma, kde se stává na Aventinu benediktinským mnichem. Když za ním po dvou letech přijde z Čech prosebné poselstvo žádající jeho návrat, učiní tak, nicméně si nedá říci a pokračuje ve svých dobrých snahách. Brzy je proto zase odmítán a znovu vyhnán. Opět odchází, tentokrát už definitivně, nejprve do Uher, pak znovu do Říma, kde si vyžádá od papeže posláni jít hlásat evangelium do Pobaltí, k východním Prusům, na území dnešního severovýchodního Polska a Kaliningradské oblasti Ruska. I tam je nepřijímán a vyháněn, od vesnice k vesnici, aby v těchto vzdálených končinách nakonec 23. dubna roku 997 našel svou mučednickou smrt, stár nějakých jednačtyřicet roků: je ubit veslem a proklán šípy, setnut a jeho hlava naražena na kůl, snad na starém pohanském božišti. Jeho tělo je vykoupeno za váhu zlata a je pohřbeno v Hnězdně. Jeho ostatky jsou ale uloupeny výpravou českých velmožů a od roku 1039 uloženy v pražské katedrále (nicméně existuje i „hnězdenská“ verze této události říkající, že ukradené ostatky byly podstrčené, zatímco ty pravé Vojtěchovy zůstaly tam, Bůh ví...).

Co by nás dnes možná mělo nejvíce oslovit, je jedna Vojtěchova výrazná vlastnost. Prolíná se vlastně celým jeho životem a charakterizuje ho ve všech jeho etapách: Vojtěchova až neúnavná snaha o zvěstování a zprostředkování dobra evangelia, snaha spojená s až neuvěřitelnou vytrvalostí, kterou nezlomily ani nesnáze, ani nepřijetí, ani neúspěch. Dobro evangelia ve Vojtěchových očích bylo jednoduše to, co v něm četl. To žil, to chtěl zprostředkovat i svému okolí a prosadit tam, kde chápal, že je to jeho biskupským úkolem a posláním. Proto se tak energicky stavěl proti všem možným zlořádům své neklidné doby: proti pohanským zvykům vládnoucích vrstev i prostého lidu, proti obchodu s otroky a zajatci, proti trhům v neděli, proti mnohoženství, nezřízenostem v intimním životě, krevní mstě, špatnému životu duchovenstva a tak dále. Mnozí Vojtěchovy současníci totiž tak žili a byli tak, jak čteme ve Vojtěchových životopisech, „křesťany jen podle jména“. Když to nešlo na jednom místě, byl ochoten jít na jiné, a tam se snažil o zvěstování a žití evangelia, když se šlo vrátit na to původní, vrátil se, jen aby pokračoval v započatém dobrém díle.

Je dobré mít před očima svatého Vojtěcha. V konání dobra, jakéhokoli dobra, natož dobra evangelia, se totiž člověk někdy také unaví. Mnohdy samotnou náročností takového konání. Často ale také nepřijetím ze strany okolí, někdy dokonce nepřátelstvím, neúspěchem, zmarem dobrého díla, různými protitlaky. Anebo se člověk jednoduše nechá strhnout okolím, které se třeba o takové dobro nesnaží, anebo o ně ani vlastně nestojí, protože evangelium není jeho základní normou života.

Vojtěchův příklad je pro tyto situace velmi důležitý jako příklad toho, že se člověk odradit nechat nemusí, protože může u Pána Ježíše najít sílu, novou sílu. Takový příklad je důležitý vždy, ale možná v době dnešní (a určitě i v době nadcházející) se zvláští, novou intenzitou. Pandemie a opatření s ní spojená přeci – mimo mnoha jiného – také zmařila, odložila či znemožnila i mnoho dobrých akcí, činností a podniků. I řadu takových, kde šlo o evangelium, o křesťanské akce či skutečně dobročinné podniky. Není divu, že nás to trápí. Leckdo (z organizátorů) se z toho může dokonce i více nebo méně hroutit. Mnohý se může nechat odradit zmarem, zničením či znemožněním dobrých aktivit, na kterých třeba dlouhou dobu pracoval. A tak dále.

Svatý Vojtěch nám však svým životním osudem připomíná: Má smysl začínat stále znovu. Ať už tam, kde jsme skončili, nebo třeba na úplně jiném místě. Hlavní je v konání dobra, ve snaze, aby evangelium stále více pronikalo život náš vlastní a (skrze nás) i život našeho nejbližšího okolí, neustávat a stále se o ně snažit. S Boží pomocí.

Ostatně i svatý Vojtěch žil také v době velmi neklidné, plné různých zmarů a tragédií, v době, kdy mnozí křesťané jimi byli jen podle jména... Kéž bychom takovými nebyli my, třeba tím, že bychom snahu o dobro, svou křesťanskost vzdali.